

Puli

Jalostuksen tavoiteohjelma ja PEVISA-määräys

1. Vahvistaminen

Hyväksytty Unkarinpaimenkoirat ry:n yleisessä kokouksessa 29.9.2001 ja on Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n hallituksen 13.6.2002 hyväksymä

2. Rotujärjestötiedot

Unkarinpaimenkoirat ry on perustettu 23.10.1974 ja hyväksytty Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n rotujärjestöksi 23.4.1988

3. Rekisteröinnit Suomessa

1966	5	1978	5	1990	30
1967	8	1979	5	1991	19
1968	2	1980	-	1992	25
1969	-	1981	1	1993	20
1970	8	1982	5	1994	33
1971	20	1983	-	1995	19
1972	15	1984	-	1996	24
1973	17	1985	1	1997	21
1974	7	1986	5	1998	12
1975	10	1987	6	1999	15
1976	17	1988	18	2000	12
1977	5	1989	26		

4. Rodun tausta

Kumaaniheimojen saapuessa Pannonian tasangolle heillä oli mukanaan suuria valkoisia koiria vartioimassa karjalaumojia ja omaisuutta sekä pieniä vahvaturkkisia koiria ajamassa eläimiä. Näitä karjaa ajavia koiria he kutsuivat puliksi. Sana PULI tarkoittaa alkuperäisessä merkityksessä pientä paimentavaa koiraa. Pulia kasvatettiin ennen kaikkea työkoiraksi eikä sen ulkomuodolle ole asetettu juuri vaatimuksia.

Luonteenpiirteistä oli tärkeintä oppivaisuus, tottelevaisuus, kestävyys ja nopeus sekä työhalukkuus; ne ominaisuudet ovat säilyneet kautta vuosisatojen. Ulkonäöltään alkuperäinen puli on ollut hyvin epäyhtenäinen vaihdellen paikkakunnan ja käyttötarkoituksen mukaan. 1800-luvulla luonnontieteilijät kiinnostuivat unkarilaisista paimentavista koirista ja alkoivat tutkia niitä. Dr. Emil Raitsits laati pulille rotumääritelmän v. 1924 ja sai ihmiset kiinnostumaan puhtasrotuisen pulin jalostuksesta.

Rotumääritelmässä puli oli jaettu neljään eri luokkaan:
 yli 50 cm korkeat poliisikäyttöön ja vartiointiin tarkoitetut pulit
 40 – 50 cm korkeat nauta- ja sikakarjaa paimentavat pulit
 35 – 40 cm korkeat lammaspaimenet
 alle 35 cm korkeat seurakoirapulit

Pulin turkki ei ollut nykyisenlainen noin 100 vuotta sitten, sen tuli olla lyhyempi, jotta se saattoi liikkua vapaammin ja liikutella päätään nopeammin.

Useimmiten puli kerittiin samanaikaisesti lampaiden kanssa. Talveksi paimen antoi pulin turkin kasvaa pidemmäksi ja karkea peittävä karva antoi niin hyvän suojan, ettei pahinkaan pustan pakkanen voinut vahingoittaa pulia. Tiheä, sopivan pituinen turkki oli välttämättömyys pulille jo kauan sitten. Vanhanajan pulin pää oli pidempi kuin nykyisen. Paimenella piti olla nopealiikkeinen ja solakka koira. Kuono-osa oli myös pidempi ja kapeampi, korvat enemmän tai vähemmän pystyt. Vasta rotumääritelmän julkaisemisen jälkeen nykyinen pulin ulkonäkö on yleistynyt. Pää on muuttunut pyöreämmäksi, samoin kuono on lyhentynyt ja pulista on tullut luppakorvainen. Nykyinen rotumääritelmä hyväksyy vain yhden kokoluokan. Ensimmäinen ominaisuus, joka pulia jalostettaessa katosi, oli ruskea ihon pigmentti ja monivärisyys. Viimeisen 30 vuoden aikana on pulin ulkomuoto yhtenäistynyt. Puli on maailmalla tunnetuin unkarilaisista paimenkoiraroduista.

5. Suomen pulikanta

Tiedossa oleva ensimmäinen puli on tuotu Suomeen 1936. Pienimuotoinen pulin kasvatusta alkoi 1960-luvun puolivälissä. Kanta ei kuitenkaan vakiintunut, vaan rekisteröinneissä näkyy kasvatustyön jaksottaisuus. Karanteenin poistuttua 1989 on jalostuskoirien tuonti helpottunut ja rodun kasvatusta elpynyt. Ensimmäiset valkoiset pulit tuotiin 1975. Samalla anottiin FCI:ltä erikoislupa risteyttää niitä muunväristen pulien kanssa, koska karanteenirajoitusten vuoksi maassamme ei ollut tarpeeksi jalostusmateriaalia ja mahdollisuuksia kasvattaa erikseen ko. rotumuunnosta. Erikoislupa poistettiin 1994 alusta. Pulin jalostusmateriaali on ollut epäyhtenäistä, minkä vuoksi pulikantamme on laadultaan epätasainen.

6. Rodun jalostuksen tavoitteet

Tämän tavoiteohjelman liitteenä on pulin rotumääritelmä, jossa yksityiskohtaisesti kuvataan rodun ulkomuotoon ja rakenteeseen liittyviä toivottuja ominaisuuksia. Ulkomuodollisia seikkoja tärkeämpänä pidetään rodun säilyttämistä sekä fyysisesti että psyykkisesti terveenä.

7. Jalostuksen painopisteet

7.1 Jalostuspohja

Jalostuspohja kapea ja epätasainen. Hyvien, nykyiseen kantaan sopivien jalostuskoirien tuonti on tarpeen. Jalostusparien valintaan tulee suhtautua kriittisesti ja tarkistaa ne taustoiltaan.

7.2 Tyyppi ja rakenne

Pääpaino rodun tyyppissä on neliömäinen rakenne: varottava liian pitkärunkoisia jalostuskoiria. Muistettava myös, että runko ei saa olla liian lyhyt. Koko: vältettävä liian suurien ja liian pienien yksilöiden käyttöä jalostuksessa, samoin luustoltaan liian hentojen koirien käyttöä. Hammaspuutokset ja purentaviat on huomioitava jalostuksessa. Karvapeitteen tulee olla rotumääritelmän mukainen. Ongelmana on koostumukseltaan vääränlainen karvapeite, joka ei muodosta rodunomaista naru- tai pantaturkkia. Hännän tulee kaartua selälle muodostaen ylälinjaan lantiota kohden nousevan linjan. Hännän tulee olla täyspitkä eli ulottua kintereeseen ja olla nikamiltaan normaali.

Yhteen kasvaneet nikamat estävät hännän oikaisemisen. Tämä on perinnöllinen virhe, jota voi verrata häntämutkaan ja se vaikuttaa jalostuksessa selkärangan virheisiin.

7.3 Luonne

Puli on temperamenttinen, vilkas ja herkkähaukkuinen. Arat pelkopurijat on jätettävä jalostuksen ulkopuolelle, samoin aggressiivisuutta osoittavat koirat. Jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota luonteeseen.

7.4 Väri

Valkoisten ja muunväristen pulien jalostus pidetään erillään. Pääsääntöisesti tulee käyttää samanvärisiä koiria yhdessä. Maszkosfakon käyttäminen mustan parina on sallittua. Szemle (creme, apricos) väriset koirat tulee jättää jalostuskäytön ulkopuolelle rodun kotimaan ohjeiden mukaan. Kaikkien jalostukseen käytettävien koirien pigmentin tulee olla rotumääritelmän mukainen, myös valkoisten koirien. Valkoisten ja muunväristen pulien yhdistäminen on sallittu poikkeusluvalla.

8. Terveys

Rodulla esiintyy lonkkanivelen kasvuhäiriövikaa eli dysplasiaa. Jokaisen siitokseen käytettävän koiran pitää olla virallisesti lonkkakuvattu mahdollisen dysplasian poissulkemiseksi. Pentuetta ei rekisteröidä ilman vanhempien kuvaustulosta.

Rodussa on esiintynyt joitakin silmäsairauksia (RD). Jokaisen jalostukseen käytetyn koiran tulee olla virallisesti silmätarkastettu, silmätarkastuslausunto ei saa olla 24 kuukautta vanhempi koiran astutushetkellä.

9. Siitosmateriaali

Ongelmana on nykyisen kannan epätasaisuus. Uusien jalostuskoirien tuominen on suositeltavaa ja jalostuksessa pitää pyrkiä rodun yhtenäistämiseen rotumääritelmän mukaiseksi.

10. Jalostusorganisaatio

Pulien jalostuksesta tietoa ja neuvoa antavana elimenä toimii rotujärjestön hallituksen nimeämä jalostustoimikunta.

11. Jalostusohjesääntö

11.1 Yleiset vaatimukset

Siitoskoiran alaikäraja siitokseen käytettäessä on kaksi (2) vuotta. Nartun siitokseen käyttöä täytyy harkita sen täytettyä kahdeksan (8) vuotta. Jalostuskoiran pitää olla jalostustarkastettu ja hyväksytty siitokseen käytettäväksi tai vaihtoehtoisesti se on osallistunut virallisiin koiranäyttelyihin siten, että niistä on käytettävissä vähintään kahden (2) eri ulkomuototuomarin arvostelu. Toisen arvostelun tulee olla avoimesta luokasta koiran täytettyä 24 kk. Koiran pitää olla palkittu kaksi (2) kertaa laatuarvostelun ykköstuloksella.

11.2 Poikkeukset

Yllä oleviin voi hakea perusteltua poikkeusta jalostustoimikunnalta.

11.3 Kasvattajaa, pentueita ja maksuja koskevia suosituksia

- Kasvattajan tulee olla SKL-FKK:n ja Unkarinpaimenkoirat ry:n jäsen
- Kasvattajan tulee toimia kasvatustyössään SKL-FKK:n ja Unkarinpaimenkoirat ry:n toimintaperiaatteiden ja sääntöjen mukaisesti
- Kasvattajan tulee valita huolella pennuilleen vastuuntuntoiset ostajat sekä seurata aktiivisesti kasvattamiensa pentujen kehitystä ja hyvinvointia.
- Pentujen luovutusikä on vähintään 7 viikkoa.

- Kasvattajan tulee kertoa pentujen ostajille Unkarinpaimenkoirat ry:stä sekä mahdollisuudesta liittyä nk. pentuejäseneksi. Pentuejäseneksi haluavien luvalla heidän osoitetietonsa tulee ilmoittaa viipymättä jäsenrekisterin pitäjälle ja suorittaa pentuemaksu, joka on puolet yhdistyksen vuosijäsenen jäsenmaksun hinnasta/pentue, mutta kuitenkin vähintään vuosijäsenen jäsenmaksu pentuetta kohti. Maksua vastaan yhdistys postittaa tervetuloakirjeen ja jäsenlehden kuluvalta vuodelta uusille rodun harrastajille.

12. Tavoiteohjelman toteutus

Ohjelman mukaisiin tavoitteisiin pyritään:

- Noudattamalla SKL_FKK:n jalostukseen liittyviä ohjeita ja määräyksiä sekä Unkarinpaimenkoirat ry:n sääntöjä
- Noudattamalla SKL-FKK:n PEVISA-määräyksiä
- Noudattamalla Unkarinpaimenkoirat ry:n sääntöjä ja kasvattajasitoutumusta
- Järjestämällä rotupalavereja, jalostus- ja jälkeläistarkastuksia
- Keräämällä jalostuksessa tarvittavia tietoja ja jakamalla niitä eri yhteyksissä
- Luonnetestaamalla koiria

Tavoiteohjelmaan tehdään muutoksia tarpeen vaatiessa.

Pulin PEVISA-ohjelma, jonka Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n hallitus on vahvistanut 13.6.2002 ja joka on voimassa 1.1.2003 – 31.12.2007

Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla 24 kk vanhempi.